

BERGS-COLLEGIUM

Underdåniga Berättelse

om

Förhållandet med Bergshandteringen år 1847.

STORMÄKTIGSTE, ALLERNÄDIGSTE KONUNG!

Till Eders Kongl. Majt får Bergs-Collegium nu i underdånighet afgifva en i vanlig form uppställd, på inkomne uppgifter grundad, berättelse om förhållandet med Rikets Bergshandtering under det sistförflutna året 1847, och vid hvilken Berättelse Collegium tillika bifogar en qvinqvännii-tabell, omfattande åren 1843—1847, i likhet med hvad som äfven förut iakttagits åren 1837 och 1842, eller för den tidrymd, hvarunder fullständiga års-berättelser om Bergshandteringen blifvit i underdånighet afgifne, till följd af föreskrifterne uti 2 § 5 mom. af den för Collegium den 28 December 1832 utfärdade nådiga Instruction.

Af nu ifrågavarande Berättelse inhemtas hufvudsakligen, att jern-handteringen, såsom utgörande grunden för Rikets förnämsta export-rörelse, med särdeles både nit och framgång bedrifvits, eftersom ej allenast Tackjernstillverkningen, under året utgörande 708,123 *Sk* Tackjernsvigt, utan äfven Stångjerns- och Manufactur-smides-exporten, 647,623 *Sk* Stapelstads-vigt, uppnått de högsta belopp, hvar till jern-rörelsen här i landet något år hitintills hunnit; hvadan det ock, vid anställd jemförelse, visar sig att 1847 års tackjerns-tillverkning med 105,326 *Sk* samt Stångjerns- och Manufactur-exporten med 101,316 *Sk* öfverstigit medel-tillverkningen och medel-exporten under de näst-förutgångna 10 åren 1837—1846. Och då nu härtill dessutom kommer, att årets tillverkningar af både silfver och koppar öfverstigit productionen deraf under sista Decennium, nemligen silfvertillverkningen med 2,816 lodige marker, samt Koppartillverkningen med 2,395 *Sk*, under det att Stångjernspriset hela året bibehållit sig vid 15 R:dr 24 sk. B:co, eller på samma punkt

INLEDNING

TILL

Bergs-Collegii underdåniga berättelse om förhållandet med bergshandteringen. – Stockholm, Norstedt, 1835-1858. Täckningsår: 1833-1857.

Efterföljare:

Bidrag till Sveriges officiella statistik. C, Bergshantering. Commerce Collegii underdåniga berättelse för år ... – Stockholm : Norstedt, 1859-1911.
Täckningsår: 1858-1910.

Översiktspublikation:

Historisk statistik för Sverige. Statistiska översiktstabeller : utöver i del I och del II publicerade t.o.m. år 1950. – Stockholm : Statistiska centralbyrån, 1960.
S. 1. Tab. 1. Produktion av järnmalm, tackjärn samt vissa andra metaller 1836-1950.

Sveriges bergshantering år 1913 : specialundersökning / av Kommerskollegium. – Stockholm : Isaac Marcus, 1917. – 257, 108 s. – (Sveriges officiella statistik).
S. 1-85: Några historiska data rörande den svenska bergshantering [från äldsta tid och fram till 1915].

Bergskollegii underdåniga berättelse om förhållandet med bergshantering år 1847.
Digitaliserad av Statistiska centralbyrån (SCB), 2010.
Vid digitaliseringen har en innehållsförteckning skapats och lags till.

urn:nbn:se:scb-b0-c0-47

**Bergs-Collegii Underdåniga Berättelse om
Förhållandet med Bergshandteringen år 1847**

INNEHÅLL

	Sid.
Inledning.....	1.
1 ^{sta} Artikeln. Jernmalms-brytningen.....	3.
Utfärdade Mutsedlar år 1847 och Mutsedlar som blifvit utgifne på nya anledningar år 1847 [tabell].....	10.
Beviljade hvilostånd år 1847 [tabell].....	11.
2 ^{dra} Artikeln. Tackjerns-blåsningen.....	11.
Tackjerns-tillverkningen efter län år 1847 [tabell].....	11.
Tackjerns-tillverkningen år 1847 [tabell].....	12.
3 ^{die} Artikeln. Gjutgods-tillverkningen och Gjuterierna.....	16.
Gjutgods-tillverkningen vid Masugnarne år 1847 [tabell].....	16.
Gjutgods-exporten enligt Tullverkets räkenskaper år 1847 [tabell].....	18.
4 ^{de} Artikeln. Stång- och Ämnesjerns-Smidet.....	19.
Smidet för hela Riket år 1847 [tabell].....	19.
Stångjerns-exporten enligt Tullverkets räkenskaper, omfattande Calender-året 1847, och destinations-orterne [tabell].....	22.
5 ^{te} Artikeln. Jern-Manufactur-tillverkningen.....	23.
Jernmanufactur-tillverkningen år 1847 [tabell].....	23.
Jernmanufactur-exporten år 1847 enligt Tullverkets Räkenskaper [tabell].....	25.
6 ^{te} Artikeln. De så kallade Ädlare Verken.....	26.
a) Guld-tillverkningen.....	26.
b) Silfver-tillverkningen.....	26.
c) Koppar-tillverkningen.....	28.
Koppartillverkningen i Riket år 1847 [tabell].....	30.
d) Nickel-tillverkningen.....	31.
e) Messings-tillverkningen.....	31.
7 ^{de} Artikeln. Diverse Verk och Inrättningar.....	31.
Kopparhamrar.....	31.
Bly-smältnings-Verk.....	32.
Cobolt-Verk.....	32.
Svafvel-Bruk.....	32.
Vitriol-Verk.....	33.
Alun-Bruk.....	33.
Rödfärgs-Verk.....	34.
Blyerts-Verk.....	34.
Brunstens-brott.....	34.
Stenkols-Verk.....	35.
Porfyr- och Marmor-Bruk.....	35.
Tabell, utvisande 1847 års export af här nedan upptagne Bergverks-producter, upprättad i enlighet med Tullverkets Räkenskaper.....	36.

	Sid.
1:0 Nya Stångjerns-Verkstäder och Smides-tillökningar.....	37.
2:0 Jern-Manufactur-verk och diverse inrättningar, dels för vågföring, dels ock för husbehofs-smide samt redskaps-tillverkning.....	37-38.
3:0 Masugnar och Smälthytter.....	38.
4:0 Svafvel- Vitriol- och Rödfärgs-verk.....	38.

Qvinqvennii-Tabell, eller sammandrag af uppgifterne uti Bergs-Collegii till Kongl. Maj:t
afgifne underdåniga Berättelser, för åren 1843-1847, angående Bergs- och Bruks-
handteringen samt de dervid åstadkomne tillverkningar, äfvensom öfver Koppar- och Jern-
Exporten under samma tid m. m.

BERGS-COLLEGIUM

Underdåniga Berättelse

om

Förhållandet med Bergshandteringen år 1847.

STORMÄKTIGSTE, ALLERNÄDIGSTE KONUNG!

Till Eders Kongl. Majt får Bergs-Collegium nu i underdånighet afgifva en i vanlig form uppställd, på inkomne uppgifter grundad, berättelse om förhållandet med Rikets Bergshandtering under det sistförflutna året 1847, och vid hvilken Berättelse Collegium tillika bifogar en qvinqvännii-tabell, omfattande åren 1843—1847, i likhet med hvad som äfven förut iakttagits åren 1837 och 1842, eller för den tidrymd, hvarunder fullständiga års-berättelser om Bergshandteringen blifvit i underdånighet afgifne, till följd af föreskrifterne uti 2 § 5 mom. af den för Collegium den 28 December 1832 utfärdade nådiga Instruction.

Af nu ifrågavarande Berättelse inhemtas hufvudsakligen, att jern-handteringen, såsom utgörande grunden för Rikets förnämsta export-rörelse, med särdeles både nit och framgång bedrifvits, eftersom ej allenast Tackjernstillverkningen, under året utgörande 708,123 *Sk℥* Tackjernsvigt, utan äfven Stångjerns- och Manufactur-smides-exporten, 647,623 *Sk℥* Stapelstads-vigt, uppnått de högsta belopp, hvar till jern-rörelsen här i landet något år hitintills hunnit; hvadan det ock, vid anställd jemförelse, visar sig att 1847 års tackjerns-tillverkning med 105,326 *Sk℥* samt Stångjerns- och Manufactur-exporten med 101,316 *Sk℥* öfverstigit medel-tillverkningen och medel-exporten under de näst-förutgångna 10 åren 1837—1846. Och då nu härtill dessutom kommer, att årets tillverkningar af både silfver och koppar öfverstigit productionen deraf under sista Decennium, nemligen silfvertillverkningen med 2,816 lödige marker, samt Koppartillverkningen med 2,395 *Sk℥*, under det att Stångjernspriset hela året bibehållit sig vid 15 R:dr 24 sk. B:co, eller på samma punkt

som sistuämnde år, samt Koppar-priset, omkring 135 R:dr och deröfver, pr *Sk℔*, kunnat anses vara i stigande; så synes det visserligen häraf, som skulle Bruks- och Bergverks-ägarne i allmänhet under året 1847 icke haft skäligen befogethet till missbelåtenhet, ehuru det likväl måste medgifvas, att den då ännu fortfarande större lifligheten i trädvaru-exporten dels kunnat, å vissa orter, något verka till kolprisernas stegring, dels äfven minskat eller försvårat tillgången på köpekol.

Vid detta tillfälle, och då nu för 3:ne Qvinquennier års-berättelser om Bergshandteringen blifvit till Kongl. Majt i underdånighet afgifne, har Collegium ansett det blifva serdeles upplysande att till jemförelse här framställa en allmännare öfversigt af de resultater Bergs-rörelsen under de sista 15 åren *efter medelberäkning* gifvit, för att derigenom desto lättare kunna åskådliggöra, om och i hvad mån denna vigtiga handtering derunder till- eller aftagit, hvilket åter säkrast visar sig, då de olika tillverkningsbeloppen under det första och sista femåratalet sammanställas; Och har derjemte Collegium i denna öfversigt, hvad jern-tillverkningen serskildt angår, intagit medeltalet af sjelfva *blåsningsdygnen*, emedan utaf dessas jemförande med de tillverkade tackjerns-quantiteterne, under gagnandet af i allmänhet likartade malmer, förbättringen af Hytte- eller Smältnings-processerne visar sig såsom under hela tiden successivt fortgående.

Förhållandet har under nämnde tid varit följande:

<i>Qvinquennium.</i>	Blåsningsdygn.	Tackjerns-tillverkning.	Stångjerns-tillverkning.	Manufactur-tillverkning	Export af Stångjern och Mftur-smide.
	antal.	Sk℔	Sk℔	Sk℔	Sk℔
1833—1837	34,344	522,278	480,701	50,199	457,177
1838—1842	34,190	607,683	572,024	68,547	562,639
1843—1847	32,268	627,627	581,989	71,061	586,838
	Silfver-tillverkning.	Koppar-tillverkning.	Export af Gar-Koppar.	Messings-tillverkning.	Cobolt-tillverkning.
	Löd. Mark.	Sk℔	Sk℔	Sk℔	℔
1833—1837	3,734	5,999	3,875	697	14,681
1838—1842	4,121	6,136	4,130	643	14,300
1843—1847	5,221	8,133	6,458	587	10,391
	Svafvel-tillverkning.	Jern-Vitriol-tillverkning.	Alun-tillverkning.	Rödfärgs-tillverkning.	Blyertz-tillverkning.
	Sk℔	Sk℔	Tunnor.	Tunnor.	Lispund.
1833—1837	598	1,776	9,233	6,761	4,132
1838—1842	426	1,529	8,526	9,153	5,339
1843—1847	548	2,180	9,443	7,824	5,046

Häraf visar det sig sålunda, då *medel-tillverkningarne* för åren 1833—1837 jemföras med dem för de sista 5 åren, 1843—1847, att Tackjerns-productionen ökats med vidpass 105,000 *Skz* eller 20 procent. Stångjerns- och Manufac-

ctur-exporten d:o	d:o	130,000	”	”	28
Silfver-tillverkningen . . d:o	d:o	1,487	Löd. Mark	eller	40 procent.
Och Koppar-tillverkningen d:o	d:o	2,134	<i>Skz</i>	”	35

under det att endast Messings-, Cobolt- och Svafveltillverkningarne i någon, fastän ringa, mån tyckas vara i aftagande.

Ibland här ofvannämnda Bergverks-producter äro ändock icke upptagne Bly och Silfverglitt eller Glete, såsom endast varande bi-producter vid Silfververken, ej heller Brunsten, Stenkol samt Porphyr- och Marmor-arbeten; men serskildt anser sig Collegium likväl böra anmärka, att först under de senare åren vid Klefva i Jönköpings län uppkommit ett *Nickel-verk*, hvilket gifver godt hopp om sig att fortfarande kunna lemna en, i anseende till den ifrån jernhalt renade Nickel-kopparens begärlighet och gängse pris i handeln, serdeles afsevärd export-artikel.

Efter denna mera allmänna framställning får Collegium nu i underdånighet öfvergå till den serskilda berättelsen för det sistförflutna året.

1^{sta} **Artikeln.**

Jernmalms-brytningen.

Norrbotten. För Torneåforss Masugns behof hafva under året blifvit sprängda:

På Loutsavara inom Torneå Lappmark	100. <i>Skz</i> malm.
„ Junosuvando „ „ „	110.
„ Svappavara „ „ „	200.

samt för tackjerns-tillverkningen i Selets, Avasforss och Gyljens Masugnar:

På Gellivare inom Luleå Lappmark	5,140.
--	--------

Dessutom har det under några år afbrutna arbetet på de å Ristjåls-berget inom Piteå Socken uppfunna malm-anledningar blifvit återbörjadt, hvarvid erhållits

malm	2,680.	8,230.
	<u>Transport</u>	<u>8,230.</u>

Skå malm.

Transport 8,230,

Ångermanland. Jernmalms-skärpningsarne på Ulfön i Nätra sockens skärgård hafva väl blifvit i dagen arbetade, men det erhållna mindre malm-beloppet icke uppgifvet.

Jemtland. De på Grötoms bys ägor uti Kalls Socken uppfunna malmanledning har hafva endast så mycket blifvit bearbetade, som nödigt varit för att försvara inmutningen; men deremot hafva vid Örnstolsåns jernmalms-brott i Offerdals Socken blifvit lösbrutne . . . 550.

Herjedalen. På vanligt sätt hafva ej mindre malm-skärpningsarne på Blixgrufve-fältet, än ock den så kallade Förhoppnings-grufvan, alla uti Tännäs Socken, blifvit af Ljusnedals Bruksägare bearbetade; Och har den upptagne malmen utgjort:

På Blixgrufve-fältet 1,048.

I Förhoppnings-grufvan 852. 1,900.

Helsingland. På Gymåsberget inom Woxna Socken hafva Konst- och Täck-grufvorne blifvit brutne och uppfordringen utur dem uppgått till 3,846.

Gestrikland. Endast inom Thorsåkers och ÖsterFernebo Socknar har grufvebrytning år 1847 ägt rum, så att i den förra Socken 15 grufvor och i den sednare en, eller Rödängs-grufvan, varit under arbete. Af Thorsåkers fyra äldre grufvor har inom utmålet för den under några år icke brutna Göske-grufvan ett nytt försök blifvit anställt, som äfven synes komma att ersätta de derå nedlagde betydliga omkostnader.

Malm-uppfordringen har uppgått till följande belopp:

Vid Gustaf Adolfs Stoll-grufva 3,163.

„ Nyängs-grufvan 5,990.

„ Myggbo-grufvan 2,739.

„ Göske-grufvan 2,971.

„ Rödängs-grufvan 1,522.

„ Thorsåkers öfrige grufvor 14,635.

Summa Skå Bergsvigt 31,020 eller i Tackj. vigt 23,862.

Upland. Vid Dannemora har afsänkningen af mellan-fältets Konst-schakt, hvarom Collegii sednaste underdåniga Berättelser om-

Transport 38,388.

Skå malm.

Transport 38,388.

förmåla, blifvit år 1847 fullbordad, hvarigenom vatten-uppfördringen utur detta fältet grufvor för lång tid är vorden betryggad; varande nu omsorgen att äfven, hvad södra fältet vidkommer, gå i författning om nödige anstalter för vinnande af samma ändamål derstädes, i afseende på vattnets uppfördrande. De öfrige grufvorne inom Upsala Län hafva på vanligt sätt blifvit bearbetade; Och har malm-uppfördringen utgjort:

Vid Dannemora grufvefält 116,808.

„ Hammarins- eller Helsinge-fältet i
Alunda socken 5,029.

„ Nya Korss-grufvan i Films Socken 5,869.

„ Stenrings-grufvan i Morkarla Socken 3,279.

„ Österby Bruksägares enskilda grufvor 415.

Summa Skå Vict. vigt 131,400 eller i Tackj. vigt 114,340.

Malm-uppfördringen vid de så kallade Roslags-grufvorne inom Stockholms Län har blifvit uppgifven, som följer:

Vid Herrängs grufvefält i Häfverö Socken 16,927.

„ Björsta grufva i Hargs Socken . . 486.

„ Wigelsbo grufvefält i Valö Socken . 21,702.

„ Åtskillige mindre grufvor i Valö,

Forssmarks och Börstills Socknar . 915.

Summa Skå Vict. vigt 40,030 eller i Tackj. vigt 34,833.

Kopparbergs Län. Enligt meddelade uppgifter har malm-uppfördringen inom detta Län år 1847 uppgått till följande belopp nemligen:

Inom Grangärdes Socken 206,332.

„ Norr- och Söderberkes Socknar 42,111.

„ Säthers Socken: Bispbergs stora grufva 30,136.

„ „ „ Bispbergs vestra grufva 2,439.

„ „ „ Nisshytte grufva 635.

„ Svärdsjö socken: Vindkäns-fältet 38,714.

Transport 320,367. 187,561.

		Sk& malm.
	Transport	320,367. 187,561.
Inom Svärdsjö Socken: Sjö-grufvan	4,417.	
„ Stora Tuna Socken	20,781.	
„ Åhls Socken	10,395.	
„ Bjursås Socken	7,692.	
„ Garpenbergs Socken	8,209.	
„ Husby Socken	7,475.	
„ Vika Socken	9,194.	
„ Gagnefs Socken	518.	389,048.

Westmanlands Län. Malm-uppfordringen på Norbergs grufvefält har utgjort 144,495.

Inom Vestanforss och Skinskattebergs Socknar	3,490.	
„ Sala Socken	1,277.	149,262.

Örebro Län. Inom alla Bergslager belägne uti detta Län har 1847 års malm-uppfordring varit större, än den under de senare åren vanliga; härledande sig detta förhållande hufvudsakligen derifrån, att dels många mindre ödelagde grufvor blifvit åter upptagne, dels ock att uti Lindes- och Ramsbergs Bergslager communications-arbetena uti Strossa- och Stripa-grufvefälten blifvit fulländade, hvarigenom stora malmfyndigheter blifvit åtkomliga. Malm-uppfordringen, som varit 68,296 Sk& större, än den i medeltal under de 5 nästföregående åren, har uppgått till följande belopp, nemligen:

Inom Nora Bergslag	173,131.	
„ Lindes- och Ramsbergs Bergslager	57,377.	
„ Lekebergs Bergslag	5,774.	
„ Lerbäcks Bergslag	6,360.	
„ Nya Kopparbergs Bergslag	37,674.	
„ Hjulsjö Bergslag	19,120.	
„ Grythytte Bergslag	10,630.	
„ Helleforss Bergslag	5,694.	315,760.

Transport 1,041,631.

Sk[§] malm.

Transport 1,041,631.

Wermlands Län. Äfven inom detta Län har 1847 års malmvinst, i följd af ett större antal mindre grufvors bearbetande, öfver-skjutit den under de föregående åren erhållna, så att beloppet utgjort 30,739 Sk[§] mera, än i medeltal de 5 åren 1842—1846. Malmen, som blifvit dels bruten, dels sofrad ur varphoparne, har uppgått till följande belopp:

	Bruten malm. Sk [§]	Plockmalm. Sk [§]
Vid Tabergs malmfält	18,526.	5,550.
„ Nordmarks Odalfält	20,446.	4,060.
„ Finshytte-fältet	16,112.	2,590.
„ Haborshytte-fältet	12,702.	444.
„ Öfrige mindre fält i Norra och Vestra bergslagen	9,040.	2,388.
„ Pehrbergs Odalfält	30,974.	32,992.
„ Grufvorne på Yngshytte grund	23,799.	31,134.
„ Långbanshytte-fältet	5,850.	5,576.
„ Kroppa-fältet	3,711.	480.
	<u>141,160.</u>	<u>85,214.</u>

De brutne och sofrade malmbeloppen hafva således tillsammans utgjort 226,374.

Elfsborgs Län. Något arbete uti de på Dahlsland befintlige mindre grufvor har år 1847 icke ägt rum.

Södermanland. Af grufvorne på Utön hafva endast Stor- och Finn-grufvorne varit bearbetade. Ehuru uti den förra ett större berg-ras inträffat och arbetet uti den sednare varit förenadt med svårighet att undanhålla vattnet, har likväl malm-uppfordringen uppgått till 82,163.

Deremot har malm-afskeppningen från Utön utgjort:

Till masugnar inom Norrbottens Län	3,200.
„ „ „ Wester-Norrlands Län	12,889.
„ „ „ Gefleborgs Län	17,462.
„ „ „ Södermanlands Län	6,167.

Transport 39,718. 1,350,168.

	Skå malm.
	Transport 39,718.
Till masugnar inom Östergöthlands Län	1,520.
„ „ „ Elfsborgs Län	2,600.
„ „ „ Calmar Län	3,047.
„ „ „ Kronobergs Län	400.
Till Bruk i Finland	16,900.
Summa afförd malm Skå vict. vigt 64,185.	

Derigenom att uppfordringen af malm varit större än afskeppningen deraf, hafva malm-inventarierna blifvit ökade, så att de vid årets slut utgjorde 77,857 Skå tackjernsvigt.

Hvad de öfrige i Södermanland befintelige grufvor vidkommer, så har malmfyndigheten på Gölstugu-fältet uti Floda socken nästan upphört och uti de till Åkers Styckebruk hörande grufvor på Skottvångs och Elgsjö-fälten har icke något arbete blifvit anställt, i anseende till de för tackjernasblåsningens underhållande vid Åker ännu varande betydliga malm-inventarier.

Malm-uppfordringen vid de arbetade grufvorna har uppgått till följande belopp:

Vid Förohla grufva i Svärta socken	14,948.
„ Sehlbergs- och Hinstugu-grufvorna i d:o d:o	1,188.
„ Nya Stafs grufva i Floda Socken	8,800.
„ Skarndals grufva i d:o d:o	3,200.
„ Nya Skarndals grufva i d:o d:o	2,500.
„ Wallfalla grufva i d:o d:o	6,000.
„ Skalunda grufva i Skyllinge Socken	5,000.
„ Jerna grufvor i Jerna Socken	8,000.
„ Dam- och Kärrgrufvorna i Tunabergs Socken	2,200.
„ Starrsätters grufva i Dunkers socken	1,400.
„ Knaperhålls grufva i d:o d:o	725.
	53,961.

Östergöthland. Af de flere uti Skärgårds Socknarna befintelige grufvor har endast Nartorps grufva inom Skällviks socken varit under arbete. Den derstädes uppförade malmen 12,669.

Transport 1,416,798.

Skå malm

Transport 1,416,798.

har blifvit afförd så väl till Bruk i Calmar Län, som till Billingsforss och Bollsta masugnar, den förra i Elfsborgs- och den sednare i Wester-Norrlands Län.

Calmar Län. Endast i norra delen af detta Län finnas några jernmalms-grufvor. Af dessa hafva emellertid de på Stensnäs malmfält inom Ukna Socken, i anseende till derstädes befintelige större malm-inventarier, under år 1847 icke varit bearbetade, hvaremot Ankarsrums Bruksegare låtit bryta den uti Tryserums Socken belägna Norrby grufva, utur hvilken blifvit uppfordrade 2,500.

Jönköpings Län. Vid Tabergs malmfält inom Månsarps Socken, hvarifrån malm hemtas för tackjerns-tillverkningen inom detta Län, med undantag, i afseende på den, som bedrifves vid Bruzaholms, Ohs och Åminne, på sjömalmsfång grundade, masugnar, hafva blifvit lösbrutne 51,576.

Dessutom hafva egarne af de i Kronobergs Län belägne Braås och Klafreströms Bruk låtit bearbeta Inglamåla jernmalmsgrufva i Fröderyds Socken, hvarest erhållits malm 554. 52,130.

Kronobergs Län. Utur 68 särskilta sjöar hafva för tackjerns-tillverkningen inom detta Län, hvarest berg-malmer ännu icke anträffats, 26,348 tunnor sjömalm blifvit upptagne, utgörande vigten af en tunna malm i medeltal 26 Lispund vict. vigt.

Summa Berg-malmen Skå tackj. vigt 1,471,428.

Den uppfordrade jern-malmen utgjorde år 1846 — — 1,349,589.

I medeltal de 5 åren 1841—1845 — — 1,318,126.

” ” 1836—1840 — — 1,288,725.

Af Bergshauptmannen vid Stora Kopparberget samt vederbörande Bergmästare hafva år 1847 blifvit utfärdade tillsammans 1779 mutsedlar, af hvilka 845 äro meddelade på nya uppfinningar, samt 934 på förut arbetade ställen, allt på sätt efterföljande Tabell närmare utvisar:

Mutsedlar. utfärdade på nya malm- och mineral-anledningar.	Guld-malm.	Silfver- o. Blymalm.	Kopparmalm.	Jernmalm.	Stj- och Myrnamn.	Nickel.	Zink.	Cobolt.	Molybden.	Arsenikmalm.	Svafvelis.	Skiffer.	Gulochra o. Rödflägg.	Marmor o. Serpentin.	Quartz.	Kalk och Limsten.	Ställen.	Silfvermalms-varp.	Kopparslägg-varp.	Jernmalms- och slägg-varp.	Summa.
Af Bergshauptmannen vid stora Kopparberget	—	—	1	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7
„ Bergmästaren i Westmanlands och Kopparbergs Län . . .	1	21	17	96	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	22	1	—	—	—	163
„ „ i Nora Bergslags och Nerikes Bergmästaredöme . .	1	10	1	10	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	2	1	—	—	—	27
„ „ i Nya Kopparbergs och Lindes dito	—	75	7	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	94
„ „ i Wermlands dito	1	139	16	128	—	—	—	—	1	—	—	18	10	—	22	9	3	—	—	—	347
„ „ i Södermanlands och Östergöthlands dito	4	39	16	6	37	2	1	—	—	—	—	—	—	2	2	2	—	—	—	—	111
„ „ i Uplands och Gefleborgs Läns dito	—	4	6	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	2	—	—	—	—	23
„ „ i Kronobergs dito	1	3	1	—	9	—	—	—	1	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	18
„ „ i Wester-Norrlands dito	—	—	3	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5
„ „ i Norr- och Westerbottens dito	—	—	2	44	2	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	50
Tillsammans på nya ställen . .	8	291	70	309	48	2	1	—	2	—	1	19	11	3	35	40	5	—	—	—	845
Mutsedlar. meddelade å förut bearbe- tade ställen.																					
Af Bergshauptmannen vid Stora Kopparberget	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
„ Bergmästaren i Westmanlands och Kopparbergs Län . . .	—	12	28	147	—	—	5	—	4	—	—	—	—	—	—	20	—	3	2	3	223
„ „ i Nora Bergslags och Nerikes Bergmästaredöme . .	—	6	—	32	—	—	1	2	—	1	—	1	—	—	—	4	—	—	—	2	49
„ „ i Nya Kopparbergs och Lindes dito	—	11	9	61	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	89
„ „ i Wermlands dito	—	16	22	305	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	148	491
„ „ i Södermanlands och Östergöthlands dito	—	8	9	13	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	35
„ „ i Uplands och Gefleborgs Läns dito	—	3	1	21	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	1	28
„ „ i Kronobergs dito	—	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6
„ „ i Wester-Norrlands dito	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3
„ „ i Norr- och Westerbottens dito	—	4	1	1	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8
Tillsammans på förut bearbetade ställen	—	63	73	585	—	1	6	3	5	2	1	1	—	—	—	31	—	3	2	158	934
Tillkomma de på nya malm-anledningar	8	291	70	309	48	2	1	—	2	—	1	19	11	3	35	40	5	—	—	—	845
Summa Mutsedlar	8	354	143	894	48	3	7	3	7	2	2	20	11	3	35	71	5	3	2	158	1,779

Deremot hafva hvilostånd på viss tid för grufvor och maln-anledningar blifvit beviljade, på sätt efterföljande Tabell utvisar:

	Summa.	Jernmalms- och slagsvarp.	Kopparslagsvarp.	Stållsten.	Kalk och Limsten.	Qvartz.	Gulochra.	Skiffer.	Molybdén.	Nickel.	Sjö- och Myr-malm.	Jernmalm.	Kopparmalm.	Silfver- och Blymalm.
Inom Bergshauptmannens vid Stora Kopparberget Jurisdiction	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
„ Westmanlands och Kopparbergs Läns Bergmästaredöme	285	1	—	1	4	—	—	—	1	2	1	231	20	24
„ Nora Bergslags och Nerikes dito	19	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	19	—	—
„ Nya Kopparbergs och Lindes dito	56	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	25	16	14
„ Wermlands dito	153	7	—	—	9	1	—	3	—	—	—	63	29	41
„ Södermanlands och Östergöthlands dito	12	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	8	—	2
„ Uplands och Gefleborgs Läns dito	25	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	24	1	—
„ Kronobergs dito	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
„ Norr- och Westerbottens dito	11	—	1	—	—	—	3	—	—	—	—	1	6	—
Summa hvilostånd	563	8	1	1	14	1	3	3	1	2	3	373	72	81

2^{dra} Artikeln. Tackjerns-blåsningen.

	Masugnar i gång år 1847.	Blåsnings-tid.		Uppgifven Tackjerns-tillverkning. Tackjernsvigt.	Antal fridrygn.	Tionde Tackjern. Tackjernsvigt.		
		dygn.	tim.	Skå		Skå	Lb	q
Norrbottens Län	3	333	18	6,363	333 $\frac{3}{4}$	—	—	—
Westerbottens Län	2	230	10	4,125	14	52	12	16
Jemtlands Län	1	47	21	483	47 $\frac{7}{8}$	—	—	—
Wester-Norrlands Län	2	303	21	6,136	16	71	25	1
Gefleborgs Län. Helsingland	7	1,005	1	19,941	64	178	8	19
„ „ Gestrikland	15	1,897	13	38,969	144	417	8	14
Upsala Län	5	772	9	20,425	54	359	2	—
Stockholms Län	3	465	9	11,555	31	182	—	—
Kopparbergs Län	49	8,698	14	197,094	400	2,532	22	14
Westmanlands Län	16	1,884	14	33,340	212 $\frac{2}{3}$	539	2	6
Orebro Län	56	9,664	11	192,104	459	2,528	6	7
Wermlands Län	28	4,273	7	107,750	281 $\frac{5}{12}$	1,345	15	2
Södermanlands Län	5	869	10	16,185	24	65	3	2
Östergöthlands Län	2	282	5	5,510	16	68	16	5
Skaraborgs Län	1	111	8	1,669	8	14	23	10
Elfsborgs Län	1	136	—	1,926	136	—	—	—
Calmar Län	8	1,477	16	19,659	74	302	23	10
Jönköpings Län	12	2,302	21	16,658	286 $\frac{1}{12}$	319	25	11
Kronobergs Län	6	791	16	8,231	135	224	25	17
Summa	222	35,548	8	708,123	2,737 $\frac{1}{12}$	9,203	13	14

Uti det uppgifna tackjerns-beloppet 708,123 *Sk* ingår äfven det gjutgods 20,780 *Sk*, som, på sätt 3:dje Artikeln innehåller, blifvit vid sjelfva masugnarne tillverkad, hvadan, om detta sednare quantum afräknas, en tillgång af 687,343 *Sk* tackjern uppstår såsom fullt tillräcklig för smidet och de Gjuterier, vid hvilka tackjernet undergår omsmältning.

Tackjerns-production år 1847 är, i afseende på beloppet, den största, som hitintills uti Riket blifvit åstadkommen, öfverstigande med 58,497 *Sk* den för år 1846 uppgifna, med 102,534 *Sk* medel-tillverkningen under de 5 åren 1841—1845, samt med 129,180 *Sk* det medelbelopp, som under qvinquennium 1836—1840 finnes hafva ägt rum.

Blåsnings-tiden 35,548 dygn är ock, i anseende till den större tillverkningen, längre än någon under de sednare åren antecknad, öferskjutande med 2,420 dygn den för år 1846, med 3,711 dygn blåsnings-tiden i medeltal de 5 åren 1841—1845, samt med 682 dygn det antal blåsningsdygn, som per medium under qvinquennium 1836—1840 blifvit uppgifne.

Om 1847-års tackjerns-production 708,123, *Sk* fördelas på blåsnings-dygnen under samma år, uppstår ett belopp af 19,92 *Sk* tackjern på hvarje sådant dygn. Tillverkningen per dygn år 1846 utgjorde 19,61 *Sk*, samt de 5 åren 1841—1845 per medium 19,04 och qvinquennium 1836—1840 i medeltal 16,62. Detta successiva stigande af tackjerns-tillverkningen per dygn, ehuru obetydlig tillökningen ock på sednare åren finnes vara, torde emellertid komma att i någon mån ännu ytterligare fortfara, enär de flere, tid efter annan införde förbättringar vid tackjernsblåsningen ännu icke hunnit att vid alla masugnar, särdeles Bergsmans-hyttorne inom Bergslagerne, blifva kände och tillämpade.

Om nu tackjerns-tillverkningen 708,123 *Sk* fördelas efter productions-orterne, nemligen inom eller utom de egentliga till afsalu blåsande tackjerns-Bergslagerne, finnes förhållandet vara följande:

	Masugnar i gång.	Blåsningstid.		Tackjerns-i tillverkning.	Production af tackjern på Blåsningdygn.
		dygn.	tim.		Sk
Vester Bergslagen eller Grangärdes, Norr- och Süderberkes Socknar inom Kopparbergs Län	27	4,737	6	109,714	23,16
Norbergs Bergslag inom Westmanlands Län	16	1,884	14	33,340	17,69
Nya Kopparbergs, Hellefors, Grythytte och Hjulsjö Bergslager inom Örebro Län	16	2,582	13	54,991	21,28
Nora Bergslag inom dito Län	13	2,261	8	43,891	19,41
Lekebergs och Carlskoga Bergslager inom dito Län	13	2,556	1	46,928	18,36
Lindes och Ramsbergs Bergslager inom dito Län	9	1,397	1	26,747	19,15
Filipstads Bergslager inom Wermlands Län	25	3,782	19	90,593	23,94
Inom de egentlige Bergslagerne	119	19,201	14	406,204	21,15
Utom samma orter	103	16,346	18	301,919	18,41
Summa	222	35,548	8	708,123	19,92

Intill år 1843 visade sig resultatet af tackjerns-blåsningarne utom Bergslag alltid fördelaktigare, än det, som erhöles inom Bergslag; men sistnämnde år inträffade ett motsatt förhållande, som derefter så fortgått, att under år 1847 skillnaden mellan dygns-tillverkningen inom och utom Bergslag varit 2,74 Sk $\frac{1}{2}$. Att uti orterne utom Bergslag production af tackjern på dygn visat sig år 1847 vara 0,68 Sk $\frac{1}{2}$ mindre, än under året näst förut, måste emellertid tillskrifvas den omständighet, att blåsnings-dygnens antal inom Calmar, Jönköpings och Kronobergs Län varit betydligt större, än under något af de sednare åren; och som inom berörde Län, dels svagare berg-malmer, dels sjö- och myr-malmer begagnas, hvarigenom tillverkningen i dygnet blifver mindre, än som i allmänhet vid masugnarne uti öfrige orter erhålles, har detta verkat på beräkningen af resultatet i det hela.

Af de på Tabellen öfver årets tackjerns-tillverkning upptagne 2,737 $\frac{1}{2}$ fri-dygn, utgöra 779 $\frac{1}{2}$ dygn hela blåsningstiden för efterföljande under frihetsår varande masugnar, nemligen: Avarfors, Selets och Rosfors masugnar i Norrbotten; Ljusnedahls masugn i Herjedalen; Molnebo masugn i Westmanland; Billingsfors masugn på Dahlsland; samt Unnaryds masugn i Jönköpings Län. De öfrige 1,938 dygnen äro deremot de egentligen så kallade fri-dygnen, hvilka enligt Författningarne få tillgodonjutas vid hvarje blåsnings början, äfvensom ock då masugn ombygges, eller en ny pipa deruti insättes.

Af Eders Kongl. Maj:ts och Kronans på Tabellen antecknade Tionde-tackjern 9,203 Sk $\frac{1}{2}$ 13 L $\frac{1}{2}$ 14 $\frac{1}{2}$, hvilket quantum, enär genom Eders Kongl. Maj:ts Nådiga Kungörelse af den 29 November 1844 tionde-tackjerns-afgiften blifvit under viss tid nedsatt, utgör endast hälften af det belopp, som efter fastställda grunder eljest skolat erläggas, hafva vederbörande masugns-egare lemnat in natura, nemligen:

	Sk $\frac{1}{2}$	L $\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$
Inom nya Kopparbergs och Lindes Bergmästaredöme	170.	4.	7.
„ Westmanlands och Kopparbergs Läns dito	762.	24.	5.
„ Nora Bergslags och Nerikes dito	101.	11.	7.
„ Wermlands dito	537.	21.	18.
„ Uplands och Gefleborgs Läns dito	65.	7.	1.
Summa Sk $\frac{1}{2}$	1,637.	16.	18.

Det återstående beloppet 7,565 Sk $\frac{1}{2}$ 22 L $\frac{1}{2}$ 16 $\frac{1}{2}$ af tionde tackjernet har deremot blifvit löst med penningar, enligt följande af Kammar-Collegium, Stats-Contoret och Bergs-Collegium upprättade taxa, nemligen:

	Banco	Rdr sk.
För masugnarne under Löfsta, Österby, Gimo och Rånäs Bruk	12.	—
„ dito „ Forssmarks, Gysinge, Strömsbergs och Ullfors Bruk samt Harnäs masugn	10.	24.

			Banco R:dr sk.
För masugnarne under	Skebo, Hargs, Wattholma och Söderforrs Bruk		10. —
„ dito	„ Elfkarleö Bruk		8. 24.
„ dito	„ Norbergs och Skinskattebergs Bergslager . . .		7. 8.
„ dito	„ Nora Bergslag i Örebro Län		7. —
„ dito	„ Lindes dito i dito		6. 32.
„ dito	„ Ramsbergs dito i dito		6. 16.
„ dito	„ Lekebergs dito i dito		7. 24.
„ dito	„ Lerbäcks dito i dito		8. —
„ dito	„ Nya Kopparbergs dito i dito		5. 40.
„ dito	„ Hjulsjö dito i dito		6. 24.
„ dito	„ Grythytte och Helleforss Bergslager i dito . .		6. 32.
„ dito	„ Carlskoga Bergslag i dito		8. —
„ dito	„ Filipstads östra Bergslag i Wermlands Län .		8. 24.
„ dito	„ Dito Norra och Vestra Bergslag samt för öfrigt inom Wermlands Län		8. —
„ dito	„ Grangärdes Bergslag i Kopparbergs Län, utom Pehrsbo masugn		6. 12.
„ dito	„ Norrberkes dito i dito		6. 24.
„ dito	„ Söderberkes, Tuna, Säfsens och Floda Socknar, jemte förenämnde Pehrsbo masugn i Koppar- bergs Län		6. 36.
„ dito	„ Öster-Bergslagen i Kopparbergs Län, samt af masugnarne till Dådrans och Svartnäs Bruk i samma Län		6. 44.
„ dito	„ Öster-dalarne, med undantag af sistnämnde Bruks masugnar		6. 16.
„ dito	„ Södermanlands och Östergöthlands Län . . .		7. —
„ dito	„ Tabergs Bergslag och inom Jönköpings Län, med undantag af Ohs, Bruzaholms och Åminne masugnar		7. 16.

Banco
R:dr sk.

För masugnarne uti Calmar och Kronobergs Län, samt Ohs, Bruzaholms
och Åminne masugnar i Jönköpings Län . . . 6. —
„ dito „ Ofvansjö och Thorsåkers Bergslager samt i allmän-
het för masugnarne inom Gefleborgs, Wester-Norr-
lands, samt Norr- och Westerbottens Län . . . 6. 40.

För öfrigt har för vissa masugnar i de Norra Länen i vanlig ordning åt-
njutits den, i följd af dem tillhörande svagare malmfång, till 3 R:dr 32 sk. be-
viljade nedsättning i lösen för hvarje Sk $\frac{1}{2}$ Tionde tackjern.

Med Eders Kongl. Maj:ts Nådiga tillstånd har sjömalms-tackjern blifvit
exporterad, nemligen:

	Sk $\frac{1}{2}$
Till Preussen	4,787 $\frac{1}{2}$.
„ Danmark	5 $\frac{1}{2}$.
Summa export af sjömalms-tackjern	4,793 $\frac{1}{2}$.

3de Artikeln.

Gjutgods-tillverkningen och Gjuterierna.

	Uppgifven Gjutgods-tillverkning vid Masugnarne år 1847.
	Tackjernsvigt.
	Skk
Norrbottnens Län	356
Westerbottnens Län	77
Jemtlands Län	46
Wester-Norrlands Län	138
Gefleborgs Län. Helsingland	231
„ „ Gestrikland	201
Stockholms Län	135
Kopparbergs Län	1,654
Westmanlands Län	843
Örebro Län	2,759
Wermlands Län	1,499
Södermanlands Län	2,938
Östergöthlands Län	2,986
Elfsborgs Län	373
Calmar Län	3,520
Jönköpings Län	582
Kronobergs Län	2,442
Summa gjutgods	20,780

Denna gjutgods-tillverkning 20,780 Skk finnes vara 3,097 Skk större, än den för året näst förut uppgifne, samt öfverskjuter med 940 Skk gjutgods-tillverkningen i medeltal under de 5 åren 1841—1845 och med 698 Skk den, som per medium ägde rum under qvinqvennum 1836—1840.

Genom omsmältning af tackjern uti så kallade Cupol- eller Reverber-ugnar har gjutgods-tillverkningen vid Gjuterierne år 1847 uppgått till följande belopp:
Vid

	Sk		Banco R:dr
Vid Bergsunds Gjuteri i Stockholm	1,316	tillverkningsvärde *)	23,688.
„ Ludvigsbergs dito i dito	318.	dito	3,580.
„ Kungsholmens dito i dito	680.	dito	8,500.
„ Robertsforss dito i Westerbotten	476.	dito	8,568.
„ Forssbacka dito i Gestrikland	1,228.	dito	22,104.
„ Dormsjö dito i Kopparbergs Län	1,313.	dito	23,634.
„ Furudahls dito i dito	928.	dito	16,704.
„ Klosters dito i dito	141.	dito	2,538.
„ Krokforss dito i Örebro Län	857.	dito	15,426.
„ Carlsdahls dito i dito	680.	dito	12,240.
„ Brefvens dito i dito	635.	dito	11,430.
„ Tunabergs dito i Södermanland	144.	dito	2,592.
„ Åkers dito i dito	983.	dito	17,694.
„ Motala dito i Östergöthland	1,800.	dito	32,400.
„ Finspongs dito i dito	225.	dito	4,050.
„ Ankarsrums dito i Calmar Län	2,284.	dito	41,112.
„ Öremo dito i Kronobergs Län	45.	dito	810.
„ Delary dito i dito	219.	dito	3,942.
„ Huseby dito i dito	105.	dito	1,895.
„ Götheborgs dito	2,532.	dito	45,576.
„ Jonsereds dito i Elfsborgs Län	1,265.	dito	22,770.
„ Malmö dito	1,040.	dito	18,720.
„ Helsingborgs dito	485.	dito	8,730.
Summa Gjutgods	19,699.	Summa tillverkn.värde	348,703.

*) Då tillverkningsvärdet icke blifvit uppgifvet, har det utförts efter 18 R:dr B.co per Sk.

På sätt Tullverkets räkenskaper utvisa har exporten af gjutgods år 1847 förhållit sig sålunda:

	Bomber, Kulor och Kanoner.		Grytor och Kittlar m. m.		Kasserade Kanoner.		Summa.		Diverse gjut- gods ej spe- cificerad, men uppta- get i pennin- gevärde.	
	Skål	Lå	Skål	Lå	Skål	Lå	Skål	Lå	Rd'r	sk.
Till Norrige	—	—	—	5	—	—	—	5	109	24
„ Finland	20	—	264	—	9	—	293	—	37,362	24
„ Preussen	874	10	—	—	—	—	874	10	—	—
„ Mecklenburg	—	—	—	—	—	—	—	—	50	—
„ Lybeck	—	—	—	—	—	—	—	—	50	—
„ Danmark	1,286	10	2	15	—	—	1,289	5	54	—
„ Stora Britannien och Irland	146	5	—	—	—	—	146	5	933	16
„ Spanien	—	—	—	—	1,054	—	1,054	—	—	—
„ Italien, utom Österri- kiska besittningarne .	2,115	10	—	—	627	10	2,743	—	4,273	16
Summa gjutgods-export	4,442	15	267	—	1,690	10	6,400	5	42,832	32

4de Artikeln.

Stång- och Ämnesjerns-Smidet.

	Härdar.	Frälse-rätt.			Privilegierade Smides-beloppet hammarskatten oberäknad.			Hammarskatten å privilegierade Smidet.			Uppgifven Stång- och Ämnes-jerns-tillverkning år 1847.
		Skä	Lä	ö	Skä	Lä	ö	Skä	Lä	ö	
		Bergs	vi	gt.	Bergs	vi	gt.	Bergs	vi	gt.	Bergsvigt.
Norrbottnens Län . . .	24	—	—	—	8,950	—	—	89	10	—	3,845
Westerbottnens Län . .	17	45	—	—	7,816	13	—	78	3	7	6,862
Jemtlands Län	9	—	—	—	3,700	—	—	37	—	—	359
Wester-Norrlands Län	76	167	10	—	37,258	6	—	372	11	13	33,035
Gefleborgs Län. Hel-											
singland	63	315	—	—	30,385	19	—	303	17	4	32,447
„ „ Gestrikland	101	390	—	—	50,216	17	3	502	3	8	58,689
Upsala Län	29	940	—	—	13,738	6	—	137	7	13	23,729
Stockholms Län	19	1,264	8	5	9,085	11	15	90	17	2	12,163
Kopparbergs Län . . .	180	371	18	—	79,151	9	8	791	10	7	84,283
Westmanlands Län . .	130	2,252	10	—	61,895	13	—	618	49	4	69,098
Örebro Län	168	4,422	5	—	74,219	13	—	742	3	19	78,896
Wermlands Län, . . .	255	2,628	15	—	125,035	5	10	1,250	7	4	109,857
Götheborgs och Bohus											
Län	1	—	—	—	500	—	—	5	—	—	616
Södermanlands Län . .	44	895	—	—	14,915	—	—	149	3	—	16,363
Östergöthlands Län . .	76	1,444	10	—	27,616	9	—	276	3	7	30,180
Skaraborgs Län	24	470	10	—	9,368	13	—	93	13	15	10,203
Elfsborgs Län	40	7	10	—	19,883	5	—	198	16	13	21,612
Calmar Län	33	495	—	—	9,500	—	—	95	—	—	10,957
Jönköpings Län	36	800	—	—	14,619	19	—	146	4	1	10,546
Kronobergs Län	22	285	—	—	6,564	18	—	65	13	—	6,132
Summa	1,347	17,194	16	5	604,421	17	16	6,044	4	17	619,872

Under år 1847 hafva privilegier blifvit utfärdade å 4 härdar samt å nytt smide till belopp af 2,600 Sk~~z~~ 3 L~~z~~ 14 ~~z~~; men, som under samma tid 8 härdar och 2,972 Sk~~z~~ 10 L~~z~~ smide, deruti 22 Sk~~z~~ 10 L~~z~~ frälserätt inberäknad, blifvit nedlagde, finnes en förminskning hafva uppkommit uti verkstädernes antal af 4 härdar, samt uti det tillåtna smidet af 372 Sk~~z~~ 6 L~~z~~ 6 ~~z~~.

I enlighet med innehållet af de, för det nya smidet 2,600 Sk~~z~~ 3 L~~z~~ 14 ~~z~~, utfärdade särskilda resolutioner skola utskylderne för samma smide utgöras

	Sk z	L z	z
från och, med smidesåret 1847 för	1,400.	3.	14.
” ” 1848 ”	600.	—	—
” ” 1850 ”	600.	—	—
Summa Sk z 2,600.	3.	14.	

Stång- och Ämnesjerns-tillverkningen 619,872 Sk~~z~~ Bergsvigt, som är 12,026 Sk~~z~~ större, än den för år 1846 uppgifne, öfverskjuter med 49,902 Sk~~z~~ medel-tillverkningen under de 5 åren 1841—1845, samt med 74,675 Sk~~z~~ tillverknings-beloppet per medium under qvinqvennium 1836—1840.

Ifrån Bruken hafva under smidesåret 1847, enligt hvad Våg-räkenskaperne innehålla, på Rikets vågar inkommit 578,072 Sk~~z~~ 6 L~~z~~ 3 ~~z~~ Stångjern, samt 51,604 Sk~~z~~ 9 L~~z~~ 3 ~~z~~ Jernmanufactur, eller tillsammans 629,676 Sk~~z~~ 15 L~~z~~ 6 ~~z~~, hvaremot under samma tid till inrikes forbrukning blifvit från våg afförde 22,639 Sk~~z~~ 11 L~~z~~ 12 ~~z~~ Stångjern, samt 23,541 Sk~~z~~ 11 L~~z~~ 17 ~~z~~ Jernmanu-
factur, eller sammanräknade 46,181 Sk~~z~~ 3 L~~z~~ 9 ~~z~~ allt Stap. vigt.

Till export hafva deremot under Smidesåret blifvit från vågarne afvägde 593,572 Sk~~z~~ 6 L~~z~~ 19 ~~z~~ Stångjern samt 37,708 Sk~~z~~ 18 L~~z~~ 15 ~~z~~ Jernmanu-
factur, eller tillsammans 631,281. 5. 14.

Exporten af Stångjern och Jernmanufactur utgjorde år 1846 . .	608,944.	18.	6.
” ” ” ” 1845 . .	619,242.	5.	6.
” ” ” ” 1844 . .	606,772.	1.	19.
” ” I medeltal åren 1839—1843 . .	572,831.	8.	13.
” ” ” ” 1834—1838 . .	509,652	—	1.

Om nu endast exporten af stångjern under smidesåret 1847 upptages, så finnes förhållandet dermed vara som följer:

	Sk z	L z	z
Från Stockholms Våg	317,672.	6.	—
” Götheborgs dito	186,633.	18.	15.
” De öfrige Stapelstads-Vågarne . . .	73,646.	9.	8.
” vissa Städer och Landthamnar . .	15,619.	12.	16.

Summa Stångjerns-export 593,572. 6. 19. Stap vigt.

	Sk	L	g
Stångjerns-exporten utgjorde år 1846	572,966.	17.	—
„ „ „ „ 1845	570,009.	—	1.
„ „ „ „ 1844	555,244.	3.	16.
„ I medeltal åren 1839—1843	498,899.	19.	—
„ „ „ „ 1834—1838	442,895.	2.	—

Inventarierne af Stångjern på Rikets vågar hafva vid slutet af Smides-året 1847 uppgått till följande belopp:

	Sk	L	g
På Stockholms våg	113,245.	17.	14.
„ Götheborgs dito	56,583.	11.	—
„ de öfrige Stapelstads-vågarne	18,977.	3.	8.
„ Upstads-Vågarne	8,278.	5.	8.
Summa Stångjerns-inventarier	197,084.	17.	10. Stap. vikt.
Stångjerns-inventarierne utgjorde år 1846	235,224.	9.	18.
„ „ „ „ 1845	250,474.	2.	8.
„ „ „ „ 1844	287,018.	17.	8.
„ I medeltal åren 1839—1843	288,665.	9.	7.
„ „ „ „ 1834—1838	213,087.	8.	9.

Exporten af Stångjern, då destinations-orterna tillika utsättas, har, på sätt Tullverkets efter Calender-året uppställda räkenskaper innehålla, uppgått till det på efterföljande Tabell upptagne belopp, nemligen:

		Stapelstads- vigt.
		Skø
Till Norrige	har exporterats	1,096½
„ Finland		4,803
„ Preussen		41,030½
„ Danmark		54,177½
„ Mecklenburg		8,350½
„ Lybeck		21,999½
„ Hamburg		1,409½
„ Bremen		27,176½
„ Hannover och Oldenburg		6,880
„ Nederländerne		9,696
„ Belgien		869½
„ Stora Britannien och Irland		231,220½
„ Frankrike		49,857½
„ Spanien med Baleariske och Canariske öarne		47½
„ Portugal med Madera, Cap Verds öarne och Azorerne		14,898½
„ Italien utom Österrikiska besittningarne		1,157½
„ Österrikiska Staterne		541
„ Gibraltar och Malta		48
„ Algierien		3,593½
„ Öfrige delar af Afrika		391
„ Asiatiska utom Medelhafvet belägne Länder samt Australien		9,590
„ Förente Staterne i Norra Amerika		104,013
„ Brasilien		11,655
Summa Stångjerns-export		604,501

Med Eders Kongl. Majts Nådiga tillstånd hafva äfven så kallade smältstycken, utöfver förberörde Stångjerns-export, blifvit utförde, nemligen:

	Skø
Till Danmark	119½
„ Stora Britannien och Irland	3,840.
„ Algierien	18½

Summa export af Smältstycken 3,977½

Lösnings-priserne för Eders Kongl. Majts och Kronans Hammarskatts-jern hafva, på sätt den af Kammar-Collegium, Stats-Contoret och Bergs-Collegium för året upprättade taxa innehåller, blifvit sålunda fastställda per Skø:

	Banco Rdr sk.
För Löfsta, Österby, Gimo och Rånäs Bruk	28. —
„ Forssmarks, Strömsbergs, Ullforss och Gysinge Bruk	25. —

	Banco Rdr sk.
För Skebo, Hargs, Wattholma och Söderforss Bruk	23. —
„ Elfkarleö Bruk	18. —
„ Alle öfrige Stångjernsverk uti hvad ort eller Län i Riket som helst . .	15. 24.
„ Ämnes-verken	15. 24.
„ Bergsmans hamnarne	14. 24.

5te Artikeln. Jern-Manufactur-tillverkningen.

	Uppgifven Jernmanufac- tur-tillverk- ning för år 1847. Bergsvigt.
	Slut
Norrbottens Län	364
Westerbottens Län	1,008
Jemtlands Län	140
Wester-Norrlands Län	2,623
Gefleborgs Län. Helsingland	183
„ „ Gestrikland	1,297
Upsala Län	1,375
Stockholms Län	773
Kopparbergs Län	9,442
Westmanlands Län	4,334
Örebro Län	9,104
Wermlands Län	13,704
Götheborgs och Bohus Län	614
Södermanlands Län	6,895
Östergöthlands Län	7,133
Skaraborgs Län	776
Elfsborgs Län	4,077
Calmar Län	1,451
Jönköpings Län	1,989
Kronobergs Län	1,668
Summa Jernmanufactur	68,950

Den uppgifna tillverkningen 68,950 *Sk* Jernmanufactur är 7,717 *Sk* större, än den för år 1846 antecknade, understiger med 7,518 *Sk* medeltillverkningen under de 5 åren 1841—1845, men öfvergår åter med 12,023 *Sk* tillverknings-beloppet per medium under qvinqvennum 1836—1840.

Ifrån Bruken hafva, enligt hvad Våg-räkenskaperne innehålla, under Smidesåret 1847 på rikets vågar inkommit 51,604 *Sk* 9 *L* 3 *ö*, hvaremot till inrikes förbrukning under samma tid blifvit från våg afförde 23,541 *Sk* 11 *L* 17 *ö*.

Exporten af jern-manufactur har under Smidesåret utgjort:

	<i>Sk</i>	<i>L</i>	<i>ö</i>
Från Stockholms våg	21,497.	17.	11.
„ Götheborgs dito	13,084.	11.	10.
„ de öfrige Stapelstads-vågarne	1,443.	8.	10.
„ vissa Städer och Landthamnar	1,683.	1.	4.
Summa jernmanufactur-export	37,708.	18.	15. Stap. vikt.
Jernmanufactur-exporten utgjorde år 1846	35,978.	1.	6.
„ „ „ „ 1845	49,233.	5.	5.
„ „ „ „ 1844	51,527.	18.	3.
„ I medeltal åren 1839—1843	36,641.	—	5.
„ „ „ 1834—1838	28,134.	2.	—

Inventarierna af Jernmanufactur på Rikets vågar hafva vid slutet af Smidesåret 1847 uppgått till följande belopp:

	<i>Sk</i>	<i>L</i>	<i>ö</i>
På Stockholms våg	18,079.	8.	6.
„ Götheborgs dito	15,057.	7.	1.
„ de öfrige Stapelstads-vågarne	854.	6.	18.
„ Upstads-vågarne	283.	13.	10.
Summa inventarier af Jernmanufactur	34,274.	15.	15. Stap. vikt.
Inventarierna utgjorde år 1846	43,920.	17.	4.
„ „ „ 1845	41,547.	3.	6.
„ „ „ 1844	38,920.	13.	6.
I medeltal åren 1839—1843	29,992.	9.	—
„ „ 1834—1838	26,929.	1.	13.

Exporten af Jernmanufactur, då destinations-orterna tillika utsättas, har, på sätt Tullverkets efter Calenderåret uppställda räkenskaper innehålla, uppgått till det på efterföljande Tabell upptagne belopp, nemligen:

Jernmanufaktur-exporten år 1847 enligt Tullverkets Räkenskaper.

	Summa.	Diverse Jernmanufaktur.	Stål.	Spik.	Kettingar.	Plogbills-ämnen.	Plåtar förtenne.	Plåtar oförtenne.	Saltpanne-plåtar.	Skär- och Knippjern.	Sänk-smide.	Bult- och Gallertjern.	Bandjern.	Hamrar och Ståld.	Smide Ankare och Draggar.	
	Lb	Lb	Lb	Lb	Lb	Lb	Lb	Lb	Lb	Lb	Lb	Lb	Lb	Lb	Lb	
Till Norrige. . . .	1,307	1,078	6	79	49	—	—	108	—	1	—	—	481	66	16	
„ Finland. . . .	6,844	560	5	15	5	—	—	5	—	15	—	1,400	10	51	5	
„ Ryssland. . . .	29	—	18	10	2	—	—	47	—	10	—	—	—	—	—	
„ Preussen. . . .	932	1	5	49	10	—	—	1,832	—	19	—	—	—	15	—	
„ Danmark. . . .	8,803	60	5	10	2	—	—	324	—	213	—	329	10	—	—	
„ Mecklenburg. .	1,574	2	10	676	—	107	—	779	—	268	—	—	—	2	—	
„ Lybeck.	3,366	—	10	542	—	32	—	3	—	15	—	20	5	15	—	
„ Hamburg. . . .	737	—	5	285	—	9	—	77	—	75	—	12	10	—	—	
„ Bremen.	241	—	—	8	15	—	—	—	—	45	—	—	—	—	—	
„ Hannover och Oldenburg. . . .	245	—	—	—	—	6	—	19	—	127	—	—	10	—	—	
„ Nederländerna. .	680	—	—	7	5	44	—	—	—	188	—	69	10	—	—	
„ Belgien.	—	—	—	—	10	—	—	—	—	—	—	208	5	—	—	
„ Stora Britannien och Irland. . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
„ Frankrike. . . .	5,566	5	15	375	—	—	—	—	—	—	7	—	—	—	—	
„ Spanien med Baleariske och Canariske öarne. . . .	482	2	10	7	—	—	—	—	—	—	—	—	6	5	—	
„ Portugal med Madera, Cap-Verdes öarne och Azorerne.	14	—	—	—	—	—	—	—	—	14	5	—	—	—	—	
„ Italien utom Österrikiska besittningarna. . . .	2,747	—	15	—	—	—	—	96	—	593	10	—	—	2	10	
„ Österrikiska Staterne.	180	49	5	—	—	—	—	4	—	17	—	25	10	—	—	
„ Gibraltar o. Malta.	820	—	—	—	—	—	—	21	—	8	15	—	38	—	—	
„ Algerien. . . .	25	—	—	—	—	—	—	—	—	15	10	—	10	5	—	
„ Asiatiska utom Medelhafvet belägne länder samt Australien. . . .	620	—	—	—	—	—	—	—	—	126	15	61	—	217	15	
„ Förenta Staterne i Norra Amerika. . . .	1,849	—	—	—	—	—	—	—	—	7	15	—	—	—	—	
„ Brasilien. . . .	5,693	—	—	—	—	—	—	—	—	1,125	5	—	53	10	—	
„ Summa export	361	8	5	2	10	488	10	2	202	58	15	73	2,466	5	2,348	15

6te Artikeln.

De så kallade Ädlare Verken.

a) *Guld-tillverkningen.*

Vid det i Fahlun belägne, Stora Kopparbergs Bergslag tillhöriga Gustaf den tredjes Silfververk hafva 1 lödig mark 9 lod 1 $\frac{1}{4}$ grän guld år 1847 blifvit utbringade ur det vid samma verk erhållna silfver.

b) *Silfver-tillverkningen.*

Sala Silfververk. Härstädes har grufve-brytningen blifvit drifven uti 42 särskilta arbetsrum, nemligen: 30 uti Stor-grufvan, 2 uti Torgschakts-grufvan, 9 uti Garlschakts-grufvan, samt 1 uti Grefve Bjelkes stoll. Af dessa arbetsrum hafva 20 varit brutna på malm, 6 för att uppsöka nya malm-tillgångar i okänd klyft, 12 för att förbereda utbrytning af kända malmsfall, samt 4 dels för communicationer och väderväxling, dels för att öppna nordvestra fältet åt djupet. Grefve Bjelkes stoll, som blifvit framdrifven 8 $\frac{1}{2}$ famnar, har således inkommit 432 $\frac{1}{2}$ famnar från aflopps-kanalen. Vattenkonst-byggnaden så väl uti Konung Gustaf den Tredjes, som uti Konung Carl Johans schakt har blifvit fullbordad och genom denna sednare undanhålles nu vattnet utur Carlschakts-grufvans djup under 142 famnar.

Brytningen har uppgått till ett belopp af 65,397 tunnor fyndigt och 3,349 tunnor ofyndigt, eller tillsammans 68,746 tunnor berg, à 6 $\frac{1}{2}$ cub. fot på tunnban; och äro derjemte orter drifna till en sammanräknad längd af 360,5 fot, samt sänkningar till ett djup af 39 fot.

Malm-sofringen har lemnat 23,757 lass vask-malm, utgörande i vikt 123,536 centner, 10,525 cubikfot stuff-malm, motsvarande ungefärligen lika många centner, samt 54 centner slig från syltverken; och har vask-malmens medelhalt varit 0,54 lod silfver på centnern; stuffmalmens från 2,82 till 7,77 lod silfver och 10,8 till 27,74 marker bly, samt sligens 5 lod silfver och 16,5 marker bly på centnern.

Sedan smältverken, efter 1846 års vådeld, åter blifvit i brukbart stånd försatte, hafva till blysmältning uppförts 23,789 centner stuffmalm, sliger och silfverhaltig skärsten, hvaraf efter drifning och finering erhållits 4,773 lödige marker 8 lod bergfint silfver.

Sala Silfververks så kallade ränte-ersättnings-fond, som, enligt Kongl. Maj:ts Nådiga Bref den 31 October 1829, för deruti uppgifvet ändamål, skall

bildas genom årlig afsättning af 185 silfver-Riksdaler och dessutom af 37 Riksdaler i silfver för hvarje fulla hundra marker, hvarmed silfvertillverkningen för året öfverstiger 2,500 lödige marker, har genom räntor på förra årets behållning, utgörande 33,722 R:dr 27 sk. 3 rst. samt genom den stadgade afsättningen blifvit under året så tillökad, att fonden vid 1847 års slut uppgått till 38,281 R:dr 4 sk. allt Banco.

Konung Gustaf III:s Silfververk vid Stora Kopparberget. Som blyglanshaltigt berg erhålles uti åtskillige arbetsrum i Stora Kopparbergs grufvor, har detsamma på vanligt sätt genom sofring blifvit afskiljdt och lemnadt till ifrågasvarande Silfververk. Den genom skrädnig af 1775 tunnor dylikt berg erhållna silfvermalmen har blifvit tillgodogjord hvarvid en silfver-tillverkning, derföre icke någon afrad till Eders Kongl. Maj:t och Kronan utgöres, åstadkommits till ett belopp af 434 lödige marker 2 lod 3 grän.

Löfås Silfververk i Skedvi Socken och Kopparbergs Län. Utur de till detta Silfververk hörande grufvor hafva väl 161 tunnor blyglanshaltigt berg blifvit uppfordrade, som genom sofring lemnat 100 Tunnor blyglans; men någon smältning af den erhållna malmen har år 1847 icke blifvit verkställd.

Helleforss Silfververk i Helleforss Socken och Örebro Län. På det hit hörande malmfält har arbete äfven varit anställdt, hvarigenom 467 Sk~~z~~ blyglans erhållits. Någon smältning af den upptagne malmen har emellertid icke blifvit företagen detta år, deremot hafva 1,165 Sk~~z~~ blyglans från Skathöjddeviks och Helltorps grufvor i Grythytte Socken, samt från Getö, Goda hopps och Hornkulls grufvor i Wermland blifvit vid Helleforss tillgodogjorde och lemnat 93 lödige marker 8 lod silfver.

Guldsmedshytte eller det så kallade *Elzviks Silfververk* i Lindes socken och Örebro Län. Ut i grufvorne på Guldsmedshytte-fältet hafva 7,976 Sk~~z~~ blyglans blifvit brutne, samt 558 Sk~~z~~ sofrade utur gamla varpen. Detta malm-belopp, jemte någon tillgång af silfverhaltiga malmer från vissa andra grufvor inom orten, eller tillsammans 9,766 Sk~~z~~ hafva blifvit nedsmälta och efter fulländade särskildta processer lemnat 1,264 lödiga marker 11 lod 9 grän bergfint silfver.

Bornshytte Silfververk i Nya Kopparbergs Socken och Örebro Län. Härstädes hafva nödige verkstäder för nedsmältning af blyglanser från några grufvor inom berörde Socken blifvit uppförde. Af förbrukade 517 Sk~~z~~ hemtade från Christkärrs- Carls- och Stångfalls grufvor hafva 39 Sk~~z~~ verkblly erhållits, hvaraf likväl endast 20 Sk~~z~~ under året blifvit afdrifna och lemnat 13 lödige marker 14 lod 9 grän silfver.

Wermkogs Silfververk i Wermkogs Socken, Gillbergs härad och Wermlands Län. För tillgodogörande af silfverhaltig blyglans, bruten uti åtskilliga från ödesmål upptagne grufvor inom förenämnde Socken har Smälthytta med öfrige nödige inrättningar blifvit uppförd; Och har tillverkningen af bergfint silfver under året uppgått till ett belopp af 583 lödige marker 8 lod.

Sammanräknas hela silfvertillverkningen i Riket under år 1847 finnes den hafva uppgått till ett belopp af 7,163 lödige marker 4 lod 3 grän, hvaraf Tionde-afgiften jemte myntare-lön och slagstätt till Eders Kongl. Majt och Kronan utgör af Sala-tillverkningen 4,837 R:dr 47 sk. 7 rst i silfver räknadt.

c) *Koppar-tillverkningen.*

Stora Kopparberget. Härstädes har grufvebrytningen år 1847 fortgått utan hinder af ras eller andra olyckor; och som brist på driftvatten för konster och spel icke heller inträffat, har, i följd af dessa förenade omständigheter, med ökad arbetsstyrka flere ställen, än som vanligt varit under sednare åren, blifvit bearbetade.

Uti Stora Kopparbergs grufvor har år 1847 brytning anställts uti 97 arbetsrum, af hvilka 58 varit egentliga malmrum, 32 försöks-arbeten, 6 communications-arbeten, samt 1 schakt-brytning.

Af arbets-rummen hafva 41 uti fast klyft samt 9 uti rasen lemnat viast till ett sammanräknadt belopp af 121,852 R:dr, hvaraf omkring 1/4 del härleder sig från sofrings-arbetet uti rasen.

För att återsätta grufvan i farbart skick, efter 1833 års stora fall, hade vid 1846 års slut blifvit påkostade

för förbyggnader uti grufvan 15,549. 25. 1.

samt för drifna sänkningar och orter 90,607. 12. 1.

Och som under år 1847 för Drottningsschaktets

ytterligare afsänkning blifvit utgifne 849. 21. 1.

utgjorde dessa omkostnader vid 1847 års slut Banco R:dr 107,006. 10. 3.

Det vid Stora Kopparberget år 1847 lösbrutne och uppfordrade berget har uppgått till 151,889 tunnor, och då härtill lägges 624 tunnor upptagen svaflvelkis, blifver hela uppfordringen 152,513 tunnor, med en brytnings- och uppfordrings-kostnad af 28 sk. 1 rst. per tunna. Af förstnämnde 151,889 tunnor malmhaltigt berg, hvaraf största delen undergått skrudning, innan det kunnat i lottning utläggas, hafva erhållits 94,636 tunnor malm, hvilka dels försålde, dels på fjerdeparterne utdelade, blifvit vid malm-auktionerne värderade till 213,014 R:dr 47 sk., som per tunna malm utgör 2 R:dr 12 sk. 1 rst. allt Banco.

Efter stadgad ordning hafva förberörde 94,636 tunnor malm blifvit fördelade uti så kallade lottningar af 13 hopar i hvardera och 2 tunnor per hop, hvarefter vid malm-auktionerne 5 hopar af hvarje lottning blifvit försålde för cassornes räkning och de öfrige 8 hoparne utdelade på fjerdepartsegarne, efter första hopens pris, då ofvånberörde malmvärde 213,014 R:dr 47 sk. finnes hafva tillkommit sålunda:

	R:dr	sk.	rst.
1sta hopen: Ordinarie grufve-hjelps-malm såld för	15,600.	—	—
2dra dito Centonal-malm	16,938.	15.	—
3:dje och 4:de hoparne: Afrads-malm	36,307.	34.	—
13:de hopen: Extra grufve-hjelps-malm	18,539.	—	—
Extra afrads-casse-malm till så ringa belopp för sär- skilta lottnings-dagar, att den ej kunnat i lottningar fördelas, såld för	829.	46.	—
Summa Cassornes malm	88,214.	47.	—

Fjerdepartsegarnes malm, utgörande 8 hopar af hvarje lottning, värderade efter ordinarie grufve-hjelps-mal- mens eller första hopen pris till	124,800.	—	—
Summa malm-värde som ofvan	R:dr 213,014.	47.	—

Värdet af Fjerdepartsegarnes malm, 124,800 R:dr, fördeladt på Bergslagens 1,200 fjerdeparter, utgör väl 104 R:dr för hvarje fjerdepart, men som från detta belopp måste afdragas ej mindre de under året insatte gufve-brytnings-medlen, än ock communal-afgifter och bevillning, så har 1847 års fjerdeparts-revenu, enligt Grufve-Rättens beslut, blifvit bestämd till 49 R:dr allt i Banco räknadt.

Under Bruksåret 1847 har Koppar-tillverkningen af malm från de skattlagde grufvorne vid Stora Kopparberget utgjort 3,715 *Sk℥ 10 L℥ 6 ℥* som fördelas på följande sätt:

	Sk℥	L℥	℥
Kronans Tionde-koppar	370.	1.	$\frac{3}{4}$.
Konst-Stats-Koppar	141.	6.	4 $\frac{1}{2}$.
Armbösse- och Provisions-Koppar.	11.	7.	9 $\frac{7}{10}$.
Proste-Koppar	15.	—	—
Ströms-afrads-koppar	5.	9.	17.
Bergsmännens behållna Koppar	3,172.	5.	14 $\frac{1}{2}$.
Summa som ofvan	Sk℥ 3,715.	10.	6.

Dessutom hafva 481 *Sk℥ 2 L℥ 1 ℥* koppar blifvit tillverkade dels genom så kalladt slagg-bruk, dels ock af malm från Konung Carl Johans utom Stora Kopparbergs grufvas område befintelige grufva, för hvilken tillverkning likväl icke någon afrad till Eders Kongl. Majt och Kronan erlägges.

Hela Koppar-tillverkningen vid Stora Kopparberget har således år 1847 uppgått till ett belopp af 4,196 *Sk℥ 12 L℥ 7 ℥*; och ehuru denna production är 79 *Sk℥ 3 L℥ 15 ℥* mindre, än den år 1846 åstadkomna, öfverskjuter den likväl med 954 *Sk℥* medel-tillverkningen under de 10 åren 1836—1845.

Hvad den öfriga år 1847 åstadkomna koppar-tillverkningen vidkommer, så har den ägt rum vid de äldre verken, hvilka ännu fortfara med mer och mindre förhoppning, i afseende på framtida bestånd.

Sammanräknas hela Koppar-tillverkningen i Riket, så har den uppgått till det belopp, som efterföljande Tabell utvisar:

	Uppgifven Koppar-tillverkning år 1847.			Taxeringen bestämd till	Kongl. Maj:ts och Kronans afdrags-Koppar.		
	Sk $\frac{1}{2}$	L $\frac{1}{2}$	Ö		Sk $\frac{1}{2}$	L $\frac{1}{2}$	Ö
Vid Stora Kopparberget af skattlagde grufvorne malm	3,715	10	6	{Hvarje 10:de Sk $\frac{1}{2}$ med afdrag af Pastsors-andelen.	370	1	$\frac{3}{4}$
„ dito af malm från Konung Carl Johans Nya grufva . . .	40	13	9	Ännu ej taxerad.	—	—	—
„ dito af slaggn från gamla Hyttevarp	440	8	12	Ingen afgift härföre.	—	—	—
„ Nya Kopparberget i Örebro Län	154	1	5	Åtnjuter frihets-år.	—	—	—
„ Flögfors Kopparverk i dito	337	—	—	Ännu ej taxerad.	—	—	—
„ Åtvidabergs dito i Östergötlands Län	3,127	5	15	Hvarje 30:de Sk $\frac{1}{2}$.	104	4	17
„ Gottenviks dito i dito	14	3	6	dito.	—	9	6
„ Tunabergs dito i Södermanlands Län	34	13	5	dito.	1	3	2
„ Riddarhytte i Westmanlands Län	347	9	11	dito.	11	11	12
„ Garpenbergs dito i Kopparbergs Län	61	2	15	Åtnjuter frihets-år.	—	—	—
„ Sägghytte dito i dito af malm från Tomtebo grufvor	166	1	3	Ännu ej taxerad.	—	—	—
„ Korssnäs dito i dito af dito	103	12	—	dito.	—	—	—
„ Löfås dito i dito af dito . . .	100	15	1	dito.	—	—	—
„ Svartviks dito i dito	78	3	1	dito.	—	—	—
„ Sägmyre dito i dito	11	1	7	dito.	—	—	—
„ Waldemarsviks dito i Calmar Län	181	17	17	dito.	—	—	—
„ Gustafs- och Carlbergs dito i Jemtland	375	—	—	dito.	—	—	—
Summa Koppar	9,288	18	13	Kronans afdrag	487	9	17$\frac{3}{4}$

d) *Nickel-tillverkningen.*

Brytningen af Nickel-malm uti Klefva grufva, belägen i Alsheda Socken och Jönköpings Län, har uppgått till ett belop af 2,587 *Sk℔*, hvarjemte 4,171 *Sk℔* blifvit sofrade utur gamla varpen. Af den erhållna malmen hafva 2,419 *Sk℔* jemte 894 *Sk℔* quartz blifvit uppsatte på smältningarna vid Klefva, hvarigenom vunnits 178 *Sk℔* 9 *L℔* rå Nickel. Genom vid Lessebo Bruk sedan anställd garning hafva 29 *Sk℔* vict. vigt Nickeltkoppar, med en kopparhalt af 29 procent, blifvit åstadkomna.

e) *Messings-tillverkningen.*

Uppgifven Messings-tillverkning för år 1847:

Vid Skultuna Messings-bruk i Westmanland . .	<i>Sk℔</i>	<i>℔</i>
„ Gusums „ i Östergöthland . .	672.	5.
„ „ „ i Östergöthland . .	23.	5.
Summa Messings-tillverkning	695.	10.

7de *Artikeln.*

Diverse Verk och Inrättningar.

Kopparhamrar.

	Uppgifvet Koppar-smide år 1847.		
	<i>Sk℔</i>	<i>L℔</i>	<i>℔</i>
Vid Avesta Bruk i Kopparbergs Län	1,067	9	10
„ Tunaberg i Södermanlands Län	90	6	7
„ Åtvidaberg i Östergöthlands Län	348	11	1
„ Mårdsätter i Örebro Län	22	14	11
„ Stora Gårhult eller Kjällefäll i Skaraborgs Län	120	15	6
„ Sätterforss i dito Län	18	5	—
„ Cathrinæforss i Elfsborgs Län	157	—	—
„ Lessebo i Kronobergs Län	113	—	—
„ Jernhytta eller Kopparmöllan i Christianstads Län	112	—	—
„ Strömshall i dito Län	20	—	—
„ Graneforss i Blekinge Län	145	10	10
„ Olofströms i dito Län	100	—	—
Summa Koppar-smide	2,315	12	5

Bly-smältnings-Verk.

Bly-tillverkningen har år 1847 förhållit sig som följer:

	Stk	Lb	g
Vid Konung Gustaf den Tredjes silfververk i Fahlun	48.	17.	18.
„ Sala Silfververk.	418.	16.	2.
„ Guldsmidshytte eller Elzviks dito i Örebro Län	646.	1.	12.
„ Helleforss dito i dito Län	92.	13.	12.
„ Bornshyttan i dito Län	13.	10.	—
Summa Bly	1,219.	19.	4.

Derjemte har såsom biprodukt erhållits vid Sala 33 *Sk* 10 *Lb* samt vid Helleforss 3 *Lb* 13 *g* silfverglitt och glete.

Cobolt-Verk.

Cobolt-tillverkningen har år 1847 blifvit uppgifven sålunda:

	g		g
Vid Tunaberg i Södermanland	4,149.	Hvaraf Kronans 30:del . .	138½
„ Vena Cobolt-verk i Örebro Län	5,735.	Åtnjuter frihetsår.	
Summa Cobolt	9,884.	Kronans Afrad	138½

Svafvel-Bruk.

Svafvel-tillverkningen har år 1847 uppgått till följande belopp:

	Stk	Lb	g		Stk	Lb	g
Vid Stora Kopparberget	43.	9.	2.	Hvaraf Kronans 30:del	1.	8.	19.
„ Dylta Bruk i Örebro Län	191.	—	—	„ „ 10:del	19.	2.	—
„ Ervalla Svafvelbruk i dito	68.	—	—	Åtnjuter frihetsår			
„ Såghytte Kopparverk i Kopparbergs Län	189.	10.	—	Ännu ej taxerad			
„ Korssnäs dito i dito	64.	18.	—	Hvaraf Kronans 30:del	2.	3.	5.
„ Löfås dito i dito	50.	—	—	Ännu ej taxerad			
Summa Svafvel	606.	17.	2.	Kronans Afrad	22.	14.	4.

Vitriol-

Vitriol-Verk.

Vitriol-tillverkningen har år 1847 förhållit sig sålunda:

	Sk ^g	L ^g	g		Sk ^g	L ^g	g
Vid Stora Kopparberget . .	766.	19.	10.	Hvaraf Kronans 30:del	25.	11.	6 $\frac{1}{2}$.
„ Dylta Svafvelbruk i							
Örebro Län	525.	10.	—	„ „ 10:del	52.	11.	—
„ Ölands Alunbruk . . .	652.	—	—	„ „ 30:del	21.	14.	7.
„ Lovers dito på Öland .	200.	—	—	„ „ „	6.	11.	7.
Summa Vitriol	2,144.	9.	10.	Kronans Afrad	106.	8.	$\frac{1}{2}$.

Alun-Bruk.

	Uppgif- ven till- verkning år 1847.		Kronans Afrad.
	Tunnor.		Tunnor.
Vid Andrarum i Christianstads Län	1,834	Som medelpriset å den 1846 för- sållda 10:de Alun uppgått till endast 13 R:dr 22 sk. 10 rst. Banco för tun- nan, så erlægges, till följe af Kongl. Brefven den 23 Januarii 1836 samt den 10 Mars 1837, allenast $\frac{1}{2}$ procent af tillverknings-beloppet.	9,17
„ Ölands Alunverk	1,875		9,48
„ Lovers dito på Öland . . .	400		2
„ Garphytte eller Latorps dito i Örebro Län	3,000		15
„ Kallås dito i Skaraborgs Län	626		3,13
„ Hönsätters dito i dito . .	703		3,51
„ Carlforss dito i dito . . .	942		4,71
Summa Tunnor Alun	9,400	Kronans Afrad	47,00

Rödfärgs-Verk.

	Uppgif- ven till- verkning år 1847.	Taxeringen bestämd till	Kronans Afrad.
	Tunnor.		Tunnor.
Vid Stora Kopparberget	1,664	Hvar 30:de Tunna.	55 $\frac{1}{3}$
„ Dylta Bruk i Örebro Län	2,633	Hvar 10:de dito	263 $\frac{1}{10}$
„ Risbacka Rödfärgsverk i dito	565	Hvar 30:de dito	18 $\frac{1}{2}$
„ Gammelbo dito i dito	100	dito dito	3 $\frac{1}{2}$
„ Östra Silfberget i Kopparbergs Län	498	Hvar 50:de dito	9 $\frac{2}{3}$
„ Ingarfs Rödfärgsverk i dito	809	Hvar 30:de dito	26 $\frac{3}{8}$
„ Gamla Herregårdens dito i dito	1,189	dito dito	39 $\frac{1}{2}$
„ Elsborgs dito i dito	303	dito dito	10 $\frac{1}{10}$
„ Peterburgs dito i Gefleborgs Län	60	dito dito	2
„ Ölands Alunbruk	475	dito dito	15 $\frac{1}{2}$
„ Lovers dito	50	dito dito	1 $\frac{1}{2}$
„ Klefva Rödfärgsverk i Jönköpings Län	158	Hvar 20:de dito	7 $\frac{1}{10}$
Summa Tunnor Rödfärg	8,504	Kronans Afrad	454 $\frac{1}{2}$

Blyerts-Verk.

Enligt meddelad uppgift, har Blyertz-tillverkningen vid Fagersta, Ugns och Karsbo Blyertzverk inom Norbergs Socken och Bergslag i Westmanlands Län uppgått till ett belopp af 229 Sk $\frac{1}{2}$ 2 L $\frac{1}{2}$.

Brunstens-brött.

Någon brytning af Brunsten på Spexeruds och Hohulås hemmans-mark inom Ödestugu och Rogberga socknar uti Jönköpings Län har år 1847 icke ägt rum; men genom sofring i varpen och slamning vid vaskverken af gamla malmlager

har erhållits 150. — —

Deremot hafva Brunstens-bröten inom Undenäs Socken och Skaraborgs Län blifvit bearbetade; och har tillverkningen uppgått till 271. 4. 14.

Summa Brunsten 421. 4. 14.

Stenkols-Verk.

Vid det i Malmöhus Län och Wäsby Socken belägne Höganäs Stenkolsverk har Kolbrytningen fortgått i Ryds gamla Schakt, samt i Schakten Kronan Brorsbacke och Ruth, genom indrifning af orter och utbrytning af pelare. Ett nytt uppforderings-schakt, benämndt Prins Carl, har blifvit påbörjadt 167 famnar i norr från Ryds gamla Schakt. All uppfordring har verkställts medelst ångmaskiner.

Stenkols-brytningen har år 1847 uppgått till följande belopp:

Af N:o 1	Tunnor 42,087.
„ N:o 2	„ 62,829.
„ N:o 3	„ 31,996.

Summa uppfordrade tunnor Stenkol 136,912.

Häraf hafva blifvit försålde:

Af N:o 1	Tunnor 55,643.
„ N:o 2	10,322.
„ N:o 3	16,738.

Summa försålde Tunnor Stenkol 82,703.

Vid Verket hafva blifvit consumerade:

Af N:o 1	Tunnor 7,203.
„ N:o 2	59,812.
„ N:o 3	25,775.

Summa consumerade Tunnor Stenkol 92,790.

Porfyr- och Marmor-Bruk.

Vid *Elfvedahls Porfyrverk* i Kopparbergs Län hafva åtskilliga Porfyr-arbeten blifvit åstadkomna till ett värde af R:dr 4,000. — —

Vid *Kolmårdens Marmor-bruk* i Östergöthland hafva ock diverse marmor-arbeten blifvit verkställda, hvilkas värde utgjort . 3,844. 2. —

Summa Banco R:dr 7,844. 2. —

På sätt efterföljande, enligt Tullverkets räkenskaper, upprättade Tahell utvisar, har exporten af sådana särskilta Bergverks-effecter, hvilka icke under Artiklarne 3, 4 och 5 här förut blifvit upptagne, år 1847 förhållit sig sålunda:

Tabell, utvisande 1847 års export af här nedan upptagne Bergverks-producter, upprättad i enlighet med Tullverkets Räkenskaper.

	Koppar garad.	Koppar, helärdiga arbeten.	Koppar, smidd eller valsad.	Messing, arbetad.	Messing, oarbetad.	Koppar- och Messings-tråd.	Jern- och Ståltråd.	Bly, oarbetadt.	Bly, arbetadt.	Jern-skrot.	Cobolt-malm.	Cobolt-metall.	Grön Vitriol.	Alun.	Svafvel.	Rödfärg.	Brunsten.	Blyertz.
	Sk	L	Sk	Sk	Sk	Sk	Sk	Sk	Sk	Sk	Sk	Sk	L	L	L	T	Sk	Sk
Till Norrige	—	151	17½	2,053	3½	1	34	—	—	—	—	—	40	1,469	4	2	6½	—
„ Finland	2	7	37	6,644	7½	4,960	8,680	3½	½	77	—	—	1,853	2,111	2,641	740	7½	1,311
„ Ryssland	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	55,994	—	—	1,667	—	2,617
„ Preussen	12,782	—	—	—	—	—	—	—	—	179	—	—	—	1,557	12	200	—	—
„ Danmark	636	—	—	8	—	2,970	1,487	—	—	38	20	—	—	20,960	—	224	—	—
„ Mecklenburg	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1,258	—	118	—	—
„ Lybeck	1,388	21	—	—	13½	—	—	—	—	—	193	40	—	3,643	—	40	—	—
„ Hamburg	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9,690	—	—	—	—
„ Bremen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	17	—	—	—	—
„ Hannover och Oldenburg	4	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	21	—	—
„ Nederländerne	203	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	946	—	10	—	—
„ Belgien	222	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
„ Stora Britannien och Irland	—	6	—	393	—	132	—	—	—	—	3,600	550	—	15	—	—	197½	—
„ Frankrike	1,456	—	3½	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
„ Italien utom Österrikiska besittningarne	—	—	—	—	—	—	—	—	13½	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa Export	6,693	185	58	9,098	24	8,068	10,201	3½	14	294	3,813	590	1,893	97,660	2,657	3,022	211½	3,928

Under loppet af år 1847 hafva nya verkstäder och smiden blifvit tillätna, på sätt Collegium nu får i underdånighet uppgifva, nemligen:

1:o Nya Stångjerns-Verkstäder och Smides-tillökningar.

	Sk	L	g
Vid <i>Hultafors</i> Manufactur-verk i Bollebygds Socken och Härad af Elfsborgs Län, en härd för	600.	—	—
„ <i>Borgviks Bruk</i> i Borgviks Socken; Grums härad och Werm-lands Län, en härd för	600.	—	—
„ <i>Mitandersfors Bruk</i> i Gunnarskogs Socken, Jösse härad och Werm-lands Län, en härd för	600.	—	—
„ <i>Annefors Bruk</i> i Sunne Socken, Fryksdals härad och Werm-lands Län, en härd för	600.	—	—
„ <i>Degerfors Bruk</i> i Piteå Socken och Norrbottens Län, smi-destillökning, med anledning af 4 § uti Kongl. Maj:ts Nådiga Kungörelse af den 26 Oktober 1838	50.	—	—
„ <i>Wi</i> eller <i>Wibyge</i> Bergsmanshammare i Thorsåkers Socken och Gelleborgs Län, tillökning uti Smides-rätten, enligt för-berörde Nådiga stadgande	150.	3.	14.
Summa privilegieradt Smide, hammarskatten oberäknad	2,600.	3.	14.

2:o Jern-Manufactur-verk och diverse inrättningar, dels för vågföring, dels ock för husbehofs-smide samt redskaps-tillverkning.

Vid <i>Bergsunds Gjuteri</i> i Stockholm, en Vällugn och tvenne Ånghamrar, för att genom nedsmältning af skrotjern tillverka stångjern och gröfre Jern-manufactur.			
„ <i>Stensätter</i> i Ytter-Lännes Socken, Södra Ångermanlands härad och Wester-Norrlands Län, tre manufacturhamrar för tillverkning af liar och andra svartsmiden.			
„ <i>Bondarp</i> i Åsenhöga Socken, Mo härad och Jönköpings Län, en vatten-slägga för husbehofs-smide.			
„ <i>Sällboda Bruk</i> i Gunnarskogs Socken, Jösse härad och Werm-lands Län, två spikhamrar.			
„ <i>Thorsby Bruk</i> i Fryksände Socken, Fryksdals härad och Werm-lands Län, en spikhammare.			
„ <i>Sågmyre Bruk</i> i Leksands Socken och Kopparbergs Län, en knipp- och en spikhammare.			
„ <i>Grängsjöån</i> i Enångers Socken och Gelleborgs Län, en Stock med två Vattensläggor, för tillverkning af hvarjehanda svartsmiden för eget och ortens behof.			

- På *Augerums* hemmansmark i Augerums Socken, Östra härad och Blekinge Län ett manufacturverk, under namn af *Lyckåborg*, bestående af en räckhammare och ett mindre valsverk.
- „ *Vestra Bölans* hemmansmark i Enångers Socken och Gefleborgs Län, två vattensläggor för tillverkning af hvarjehanda svartsmiden.
- „ *Lagmansqvarns* hemmansägor i Döderhults Socken, Stranda härad och Calmar Län, ett manufacturverk af en Räck- och en spikhammare, för tillverkning af hvarjehanda svart-smiden.

3:o *Masugnar och Smälthyttor.*

- Vid *Norra Hjulsjö masugn* i Hjulsjö Socken och Örebro Län, en Profhytta för tillgodogörande af Koppar-malm från Johannisbergs grufva i samma Socken.
- „ *Smalkärn* i Ljusnarsbergs Socken och Örebro Län, en Profhytta för tillgodogörande af Kopparmalm från Yxsjö och Qvarnåse Kopparmalms-fält.
- „ *Larsbo* i Lindes Socken och Härad af Örebro Län, en Profhytta för smältning af silfver- och Koppar-malm.
- „ *Wermkogs Silfver- och Koppar-verk* i Wermkogs Socken, Gillbergs härad och Wermlands Län, en så kallad Schakt-ugn.
- „ *Riddarhytte Bruk* i Skinskattebergs Socken och Härad af Westmanlands Län, en Masugn.
- „ *Styggsforsen* i Boda Capel-lag och Rättviks Socken af Kopparbergs Län, en Profhytta för tillgodogörande af malm från de så kallade Silfbergs grufvor.
- „ *Östra Born* i Ljusnarsbergs Socken och Örebro Län, en Profhytta för anställande smältning af silfver- och Koppar-malmer från i orten upptagne grufvor och skärpningar.
- „ *Guldsmedshytte by* i Lindes Socken och Örebro Län, i stället för den derstädes tillättna Profhytta, ett Silfververk under namn af Elzvik.
- „ *Rönneforsen* i Offerdals Socken och Jemtland, en masugn för tillgodogörande af i orten upptäckta jernmalmer.

4:o *Svafvel- Vitriol- och Rödfärgs-verk.*

Vid *Ervalla Säteri* i Ervalla Socken, Fellingsbro härad och Örebro Län.

Sluteligen får Collegium i underdänighet tillkännagifva, att följande nedläggningar år 1847 blifvit beviljade, nemligen:

a) af *Stångjerns-Smide och Hårdar.*

	Sk	L	ö
Vid <i>Gårdsjö Bruk</i> i Östra Emtesviks Socken, Fryksdals härad och Wermlands Län, en hård med	600.	—	—
„ <i>Lyrsta hammar</i> i Fryksände Socken, Fryksdals öfre härad och Wermlands Län, två hårdar med	900.	—	—
„ <i>Mölnbacka Bruk</i> i nedre Ulleruds Socken och Wermlands Län, en hård med	600.	—	—
„ <i>Ålhults Bruk</i> i Södra Wij Socken, Sevedes härad och Calmar Län, en hård med 22 <i>Sk</i> 10 <i>L</i> frälserätt samt 250 <i>Sk</i> smide emot hammarskatt	272.	10.	—
„ <i>Lannafors Bruk</i> i Vinteråsa Socken och Örebro Län 2 hårdar utan förändring af Brukets smidesrätt	—	—	—
„ Vid <i>Rydö Bruk</i> i Torups Socken, Halmstads härad och Hallands Län, en hård med	600.	—	—
Summa nedlagdt smide, hammarskatten oberäknad	2,972.	10.	—

b) af *Manufactur-Verkstäder.*

Vid *Åcke manufacturverk* i Qvenneberga Socken, Albo härad och Kronobergs Län, en knipp- och en spikhammare.

c) af *Masugnar.*

Vid *Tolfsbo* i Söderberkes Socken och Kopparbergs Län.
 „ *Forssa* i Lerbäcks Socken och Örebro Län.
 „ *Vestra Åh* i dito dito
 „ *Rönne* i dito dito

Bergs-Collegium framhårdar med djupaste vördnad trohet och nit

Stormäktigste Aller-Nådigste Konung!
Eders Kongl. Maj:ts

underdånigste, tropligtigste
 tjenare och undersåter.

D. V. TRIBLER.

F. A. BERNDES.

ADOLF HALLGREN.

Stockholm den 30 Oktober 1848.

L. Akerberg.

STOCKHOLM, 1848.

P. A. NORSTEDT & SÖNER, *Kongl. Boktryckare.*

Qvinqvetti-Tabell, eller sammandrag af uppgifterne uti Bergs-Collegii till Kongl. Majt afgifne underdåniga Berättelser, för åren **1843—1847**, angående Bergs- och Bruks-handteringen samt de dervid åstadkomne tillverkningar, äfvensom öfver Koppar- och Jern-Exporten under samma tid, m. m.

[illegible]